

Список використаних джерел

1. Мінфін пропонує скасувати з 1 липня 2023 року низку «воєнних» пільг для бізнесу та повернути податкові перевірки та штрафи. URL: https://biz.ligazakon.net/news/216539_mfn-proponu-skasuvati-z-1-lipnya-2023-roku-nizku-vonnikh-plg-dlya-bznesu-ta-povernuti-podatkov-perevrki-ta-shtrafi
2. В Україні у ФОПів можуть забрати воєнні пільги і повернути штрафи за несплату податків. URL: <https://zaborona.com/v-ukrayini-u-fopiv-mozhut-zabraty-voyenni-pilgy-i-povernuty-shtrafy-za-nesplatu-podatkiv/>
3. Довгопол Л. Оподаткування та штрафи в умовах воєнного стану: які штрафні санкції застосовуються за несплату податків. URL: <https://business.diia.gov.ua/cases/opodatкування/aki-strafni-sankcii-zastosovuutsa-za-nesplatu-podatkiv-u-2023-roci>
4. Сарахман О.М., Козак П.О. Податки воєнного часу. Scientific progress: innovations, achievements and prospects. Proceedings of V International Scientific and Practical Conference Munich, Germany 6-8 February 2023 229-232 С.410-414

Свирида О. А.,
*старший викладач,
Фаховий коледж бізнесу та аналітики
Національної академії статистики, обліку та аудиту*

ЛІКВІДАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВА У ЗВ'ЯЗКУ З БАНКРУТСТВОМ: ОБЛІКОВО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Ліквідація юридичної особи внаслідок банкрутства – тривалий і складний процес. Крім того, порушення справи про банкрутство не завжди закінчується ліквідацією підприємства. Якщо майна боржника достатньо для задоволення вимог кредитора в повному обсязі, суд закриває справу. Але якщо після розрахунку з кредитором майна немає або його недостатньо для погашення боргу кредитора, юридична особа-боржник підлягає ліквідації.

Процедура банкрутства підприємства регулюється Кодексом України з процедур банкрутства від 18.10.2018 р. № 2597-VIII [1] (далі – КПБ) та іншими нормативно-правовими актами.

Чинним законодавством не передбачено ніяких спрощень процедури припинення (ліквідації) підприємства під час дії в Україні воєнного стану. Окрім того діє заборона на оприлюднення даних з державних реєстрів,

тому процедура ліквідації може значно затягнутися, і фактично може бути завершена вже після закінчення воєнного стану в Україні.

Під банкрутством юридичної особи слід розуміти визнану господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність та погасити встановленому в порядку грошові вимоги кредиторів. Відносно боржника юридичної особи застосовуються такі судові процедури: розпорядження майном боржника; санація боржника; ліквідація банкрута [1].

Ініціатором провадження у справі про банкрутство може бути як кредитор, так і боржник. Якщо ініціатором є кредитор, для порушення справи про банкрутство можуть бути виконані дві умови:

- ✓ задоволення судом грошової вимоги кредитора або визнання боржником позову;
- ✓ наявність ознаки неплатоспроможності боржника [1].

Кредитор має право ініціювати процедуру визнання боржника банкрутом при одночасній наявності трьох умов:

- ✓ невиконання грошового зобов'язання;
- ✓ прострочення виконання зобов'язань;
- ✓ відсутність спору про грошові зобов'язання [1].

У цьому випадку кредитор подає заяву про відкриття провадження у справі про банкрутство до господарського суду за місцезнаходженням боржника. Перелік документів, які слід подати до заяви кредитора представлено на рис. 1.

Рис. 1. Документи, які подаються до заяви кредитора щодо визнання підприємства банкрутом*

*Джерело: узагальнено автором на основі [1]

Якщо ініціатор є боржник, то заява про відкриття провадження у справі про своє банкрутство може подати сам боржник. Таку заяву боржник повинен подати самостійно протягом місяця з моменту появи в нього ознак неплатоспроможності. Інакше керівник такого підприємства боржника буде нести солідарну відповідальність із підприємством у випадку незадоволення вимог кредиторів [1]. Надалі боржник не має права відкликати свою заяву.

Процедура припинення підприємства як юридичної особи шляхом його ліквідації розпочинається із прийняття рішення про ліквідацію такої юридичної особи [2]. Одночасно із цим власниками підприємства призначається ліквідаційна комісія, яка і здійснює ліквідаційні заходи (рис. 2).

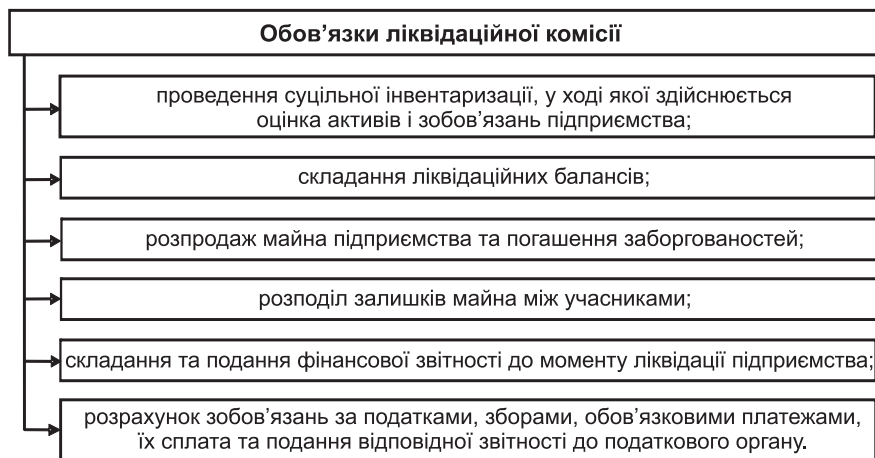

Рис. 2. Обов'язки ліквідаційної комісії під час процедури ліквідації юридичної особи*

*Джерело: узагальнено автором на основі [2]

Юридична особа вважається ліквідованою від дня внесення відповідного запису про її припинення до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців і громадських формувань (далі – ЄДР) [2].

До цього моменту підприємство повинне затвердити ліквідаційний баланс і припинити всі свої права та обов'язки, у тому числі й за розрахунками з учасниками.

Звітним періодом є період із початку звітного року до дати прийняття рішення про його ліквідацію [2]. З метою складання фінансової звітності підприємства необхідно провести суцільну інвентаризацію.

На дату прийняття рішення про ліквідацію в обліку:

- ✓ створюється забезпечення задля погашення зобов'язань підприємства, які виникають у зв'язку з ліквідацією. Це можуть бути: вихідна допомога та інші виплати при звільненні, штрафи, пеня за порушення умов договорів, тощо. Облік забезпечення рекомендуємо вести на субрахунку 474 «Забезпечення інших витрат і платежів», відкривши аналітичний рахунок 4741 «Забезпечення пов'язані з ліквідацією підприємства»;
- ✓ необоротні активи, які плануються до продажу, виводяться з експлуатації та переводяться на субрахунок 286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу». Оцінка таких активів проводиться за найменшою із двох величин – балансовою вартістю або чистою вартістю реалізації. Облік необоротних активів, які призначенні для продажу по причині ліквідації юридичної особи рекомендуємо вести на аналітичному рахунку 2861 «Необоротні активи та групи вибуття утриманні для продажу у зв'язку з ліквідацією підприємства»;
- ✓ довгострокова дебіторська заборгованість повинна бути переведена до складу поточної.

На дату закінчення строку, заявленого для пред'явлення вимог кредиторів, ліквідаційна комісія складає проміжний ліквідаційний баланс, який затверджується учасниками юридичної особи. Строк заявлення кредитором своїх вимог до юридичної особи, яка припиняється, не може становити менше двох і більше шести місяців із дня опублікування повідомлення про рішення щодо припинення юридичної особи.

Проміжний баланс юридичної особи, яка ліквідується повинен містити відомості про склад майна підприємства, уточнені суми заборгованостей, узгоджені кредитором. До балансу додаються: перелік пред'явлених кредитором вимог і результати їх розгляду ліквідаційною комісією.

До дати складання проміжного балансу підприємство повинне пройти документальну податкову перевірку та розрахуватися із своїми працівниками щодо виплат.

Після складання проміжного ліквідаційного балансу підприємство здійснює розрахунки із кредитором. Погашеними вважаються вимоги кредиторів:

- ✓ не визнані ліквідаційною комісією (коли кредитор у місячний строк після отримання повідомлення про повну або часткову відмову у визнанні його вимог не звертався до суду з позовом);
- ✓ у задоволенні яких кредитором відмовлено за рішенням суду;

✓ не задоволені через відсутність майна ліквідованого підприємства.

Суми таких кредиторських заборгованостей в обліку списуються бухгалтерським проведенням дебет рахунку 63 «Розрахунки із поставальниками та підрядниками», кредит рахунку 717 «Дохід від списання кредиторської заборгованості».

Якщо після погашення всіх вимог кредиторів на балансі підприємства залишається майно, воно підлягає розподілу між учасниками. Рекомендуємо скласти ще один баланс, який послужить джерелом інформації для учасників про наявність і вартість майна, що розподіляється.

Після того як підприємство за даними проміжного ліквідаційного балансу здійснить усі розрахунки із кредиторами (погасить заборгованості за податками та зборами) у порядку черговості, ліквідаційна комісія складає ліквідаційний баланс, як має назву нульовий.

У відповідності до норм податкового законодавства, платники податків зобов'язані повідомити про ліквідацію контролюючому органу за місцем обліку. Строк направлення повідомлення до фіскальних органів становить три робочі дні із дня прийняття відповідного рішення.

Водночас інформацію про призначення ліквідаційної комісії юридичної особи, відомості про яку включаються до ЄДР, податковий орган отримує з ЄДР. Підставою для зняття з обліку в контролюючих органах юридичної особи (відокремленого підрозділу) є повідомлення (документальне підтвердження) державного реєстратора про реєстрацію припинення юридичної особи (відокремленого підрозділу юридичної особи) [3].

Отже, юридична особа веде бухгалтерський облік та складає фінансову звітність до моменту внесення запису до ЄДР про припинення діяльності. Підприємство, що ліквідується, до розрахунку з податковим органом складає ліквідаційний баланс і повідомляє про нього фіскальну службу. Всі ці обов'язки виконує ліквідаційна комісія, розташована на підприємстві.

Список використаних джерел

1. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 №2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19> (дата звернення: 05.03.2023).

2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 966-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 05.03.2023)

3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/print1389887254397445>. (дата звернення: 05.03.2023).